

Pomoc społeczna w województwie dolnośląskim w 2019 r.

31.07.2020 r.

Celem nadrzędnym pomocy społecznej, jako solidnego instrumentu polityki społecznej państwa, której, w myśl ustawy o pomocy społecznej¹, jest wspieranie osób i rodzin w trudnych sytuacjach życiowych, z którymi nie są one w stanie poradzić sobie samodzielnie wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Wsparcie, kierowane wobec osób i rodzin będących w szczególnej sytuacji życiowej, jest bez wątpienia bardzo ważnym tematem prowadzonego dyskursu o pomocy społecznej. Podejmowanie działań zmierzających do: usamodzielnienia beneficjentów pomocy społecznej, zaspokojenia ich podstawowych i niezbędnych potrzeb umożliwiających życie w warunkach odpowiadających godności człowieka, wyrównanie nadmiernych różnicowań społecznych, to zadania pomocy społecznej. Skutkiem działań pomocy społecznej powinno być eliminowanie wykluczenia społecznego, na rzecz inkluzji społecznej.

Wiedza o problemach społecznych stanowi podstawę do ustalenia hierarchii potrzeb, które powinny zostać zaspokojone w pierwszej kolejności by poprawić warunki i jakość życia osób należących do grup wykluczonych społecznie. Pozwala ona także na określenie kierunków działań strategicznych zmierzających do rozwoju systemu pomocy społecznej, a w efekcie do integracji społecznej. By stopień realizacji postawionych celów polityki społecznej był możliwy, niezbędna jest wnikliwa ocena sytuacji osób będących w trudnej sytuacji życiowej.

Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej²

2,4%

Odsetek osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w woj. dolnośląskim w 2019 r.

W 2019 r. ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało 54,6 tys. rodzin, w tym 17,4 tys. na wsi. W skali roku liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej zmniejszyła się o 6,0%. Z kolei, liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie wyniosła 68,6 tys., tj. mniej o 8,4% niż w 2018 r. Odsetek osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ukształtował się na poziomie 2,4% (wobec 2,6% w 2018 r. i 3,1% w Polsce w 2019 r.).

W 2019 r. najczęstszym powodem korzystania z pomocy społecznej w województwie dolnośląskim, ale także w innych województwach, było ubóstwo. Pomocą z tego tytułu objęto 52,2 tys. osób mieszkających w rodzinach korzystających ze wsparcia, co stanowiło 5,7% w skali kraju. Na dalszych miejscach w tej hierarchii znajdowały się m.in.: długotrwała lub ciężka choroba (41,7 tys. osób), bezrobocie (40,8 tys. osób), niepełnosprawność (34,2 tys. osób) oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (26,8 tys. osób). Z kolei, ze wsparcia systemu pomocy społecznej udzielonego ze względu na uzależnienia, które stanowią wciąż aktualny i poważny problem społeczny współczesnego świata, o negatywnych skutkach, skorzystało 7,3 tys. osób, z tego 6,5 tys. w związku z alkoholizmem, a pozostałe 0,8 tys. osób – w związku z narkomanią.

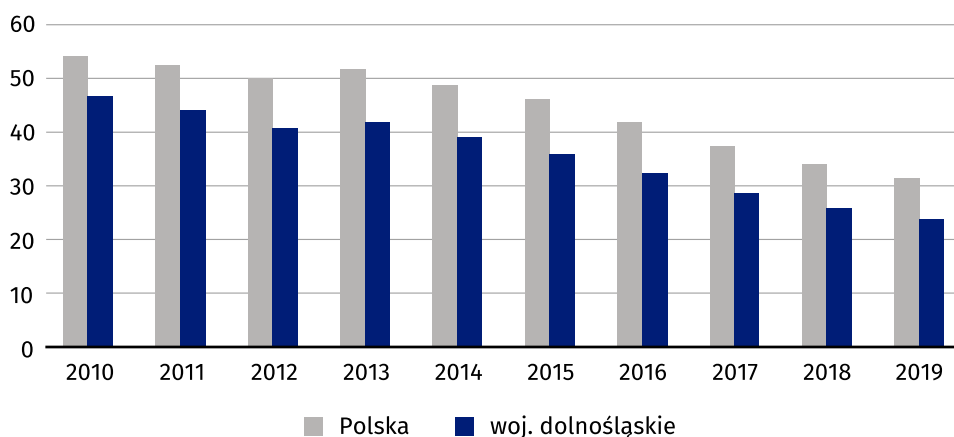
W porównaniu do 2018 r. zmniejszyła się liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia z powodu m.in.: przemocy w rodzinie (o 24,0%), bezrobocia (o 16,4%), narkomanii (o 15,8%), alkoholizmu (o 14,1%), ubóstwa (o 12,8%), niepełnosprawności (o 8,8%), bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (o 8,6%), długotrwałej lub ciężkiej choroby (o 5,7%). Zwiększyła się natomiast liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na bezdomność (o 1,2%).

Najczęstszym powodem korzystania ze wsparcia pomocy społecznej jest ubóstwo

¹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2004 Nr 64 poz. 593 art. 2, 3 z późn. zm.).

² Dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, sprawozdanie MRPiPS-03-R.

Wykres 1. Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 ludności

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Odsetek osób, które otrzymywały wsparcie z tytułu ubóstwa, jest ważnym wyznacznikiem sytuacji społecznej w regionie. W 2019 r. na 1000 mieszkańców woj. dolnośląskiego wsparcie z pomocy społecznej spowodowane ubóstwem w rodzinie otrzymało 18 osób (wobec 21 w 2018 r.). Dla porównania, w 2019 r. w kraju na 1000 mieszkańców, wsparcie z systemu pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w rodzinie otrzymały 24 osoby (wobec 28 osób rok wcześniej).

Zjawisko ubóstwa jest przyczyną wielu negatywnych skutków. Niskie dochody w rodzinie, niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych powoduje m.in. spychanie tych osób na peryferie życia społecznego, pogorszenie ich stanu zdrowia, wycofanie z życia kulturalnego, edukacyjnego, publicznego na równych prawach z innymi. To tylko wybrane skutki tego zjawiska, które niezdiagnozowane i nieobjęte wsparciem pomocy społecznej mogą spowodować jeszcze większe problemy społeczne w przyszłości. Nagromadzenie problemów wynikających z ubóstwa sprzyja procesom utrwalania, a nawet społecznego dziedziczenia tych negatywnych zjawisk.

W systemie pomocy społecznej niezwykle ważne są usługi i instrumenty wspierające funkcje opiekuńcze i wychowawcze osób i rodzin w czasie trwania sytuacji kryzysowych. Poniżej przedstawiono wybrane informacje o liczbie i strukturze placówek stacjonarnej pomocy społecznej, instytucjonalnej pieczy zastępczej i placówek wsparcia dziennego oraz o zbiorowości osób korzystających z tych form wsparcia³.

Placówki stacjonarnej pomocy społecznej

Pomoc państwa ukierunkowana jest na pomoc osobom i rodzinom, które samodzielnie nie są w stanie przezwyciężyć trudności życiowych. Zakłady pomocy społecznej świadczą na poziomie obowiązującego standardu usługi m.in. bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne osobom wymagającym opieki z powodu wieku, choroby czy niepełnosprawności. Zakłady, w zależności od tego dla kogo są przeznaczone, dzielą się na domy dla osób: w podeszłym wieku, przewlekle somatycznie chorych, niepełnosprawnych intelektualnie oraz fizycznie, przewlekle psychicznie chorych, bezdomnych, uzależnionych od alkoholu, z małoletnimi dziećmi czy kobiet w ciąży.

W 2019 r. na 1000 mieszkańców woj. dolnośląskiego wsparcie z pomocy społecznej spowodowane ubóstwem w rodzinie otrzymało 18 osób

↑ 3,5%

Wskaźnik wzrostu liczby zakładów stacjonarnej pomocy społecznej r/r

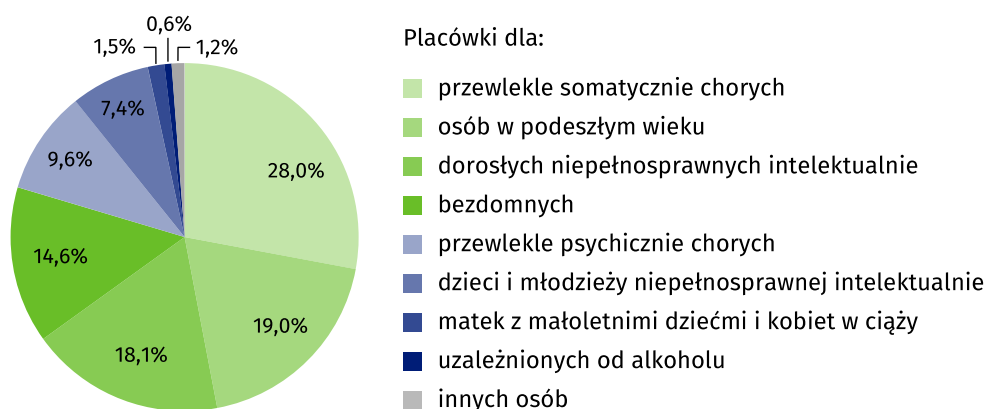
Według stanu w dniu 31 grudnia 2019 r. na terenie woj. dolnośląskiego działało 119 zakładów stacjonarnej pomocy społecznej, które dysponowały 8,4 tys. miejsc, przebywało w nich 8,1 tys. mieszkańców. Liczba zakładów stacjonarnej pomocy społecznej w porównaniu z 2018 r. zwiększyła się o 4 jednostki, liczba miejsc w tych zakładach wzrosła o 0,8%, a mieszkańców zmniejszyła się o 0,1%.

³ Niniejsze informacje zbierane są w ramach sprawozdawczości Głównego Urzędu Statystycznego: instytucjonalna piecza zastępcza oraz placówki wsparcia dziennego (formularz PS-01), zakłady stacjonarnej pomocy społecznej (formularz PS-03).

Na terenie woj. dolnośląskiego na koniec 2019 r. działało 119 placówek stacjonarnej pomocy społecznej (tj. 6,5% placówek działających w Polsce) i w porównaniu z 2018 r. odnotowano ich więcej o 4 zakłady. Najwięcej placówek było w mieście Wrocławiu oraz w powiecie kłodzkim odpowiednio 22 i 12. Biorąc pod uwagę rodzaj usług, najczęściej w województwie funkcjonowało placówek świadczących usługi opiekuńcze dla osób w podeszłym wieku, których w 2019 r. było 37, tj. o 2 placówki więcej niż w 2018 r. W województwie stosunkowo dużo było również placówek dla osób przewlekle somatycznie chorych (26 wobec 25 w 2018 r.), bezdomnych (22 i ich liczba na przestrzeni roku nie zmieniła się) oraz dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie (15, tyle samo co w 2018 r.).

Placówki stacjonarnej pomocy społecznej działające na terenie województwa na koniec 2019 r. oferowały 8,4 tys. miejsc dla pensjonariuszy. W skali roku liczba ta zwiększyła się o 63 miejsca, tj. o 0,8%.

Wykres 2. Struktura mieszkańców placówek stacjonarnej pomocy społecznej według typu placówek w 2019 r.
Stan w dniu 31 grudnia

W końcu 2019 r. w placówkach przebywało łącznie 8,1 tys. pensjonariuszy (z czego ponad połowę (53,7%) stanowili mężczyźni). Ogólna liczba mieszkańców w stosunku do 2018 r. zmniejszyła się o 11 osób. Biorąc pod uwagę typ placówek, najczęściej mieszkańców odnotowano w placówkach dla osób przewlekle somatycznie chorych (Wykres 2). Wśród mieszkańców domów i zakładów stacjonarnych pomocy społecznej blisko 62% pensjonariuszy stanowiły osoby w wieku 60 lat i więcej. Z kolei, dzieci i młodzież do 18 roku życia stanowiły zaledwie 3% ogółu mieszkańców.

Na koniec 2019 r. w województwie dolnośląskim na umieszczenie w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej oczekiwały 673 osoby, podczas gdy rok wcześniej 686 osób.

Zdecydowana większość pensjonariuszy placówek stacjonarnej pomocy społecznej przynajmniej w części partycypowała w finansowaniu swojego pobytu w zakładzie. Odsetek mieszkańców, którzy uiszczali opłatę, przynajmniej w części, za pobyt z dochodów własnych (np. własnej emerytury, renty, zasiłku stałego) zwiększył się w skali roku z 81,5% w końcu 2018 r. do 85,4% na koniec 2019 r. Ponadto w końcu 2019 r. 5,0% podopiecznych zakładów stacjonarnej pomocy społecznej opłacała pobyt w pełnej wysokości (wobec 4,7% w końcu 2018 r.). Wśród mieszkańców zakładów były również osoby zwolnione z odpłatności; w końcu 2019 r. było 247 takich osób wobec 102 osób w końcu 2018 r.

Przeciętny pobyt pensjonariusza w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej wyniósł 217 dni.

Instytucjonalna piecza zastępcza

Instytucjonalna piecza zastępcza, sprawowana w formie placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej czy interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego (w woj. dolnośląskim nie działają regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne oraz interwencyjne ośrodki preadopcyjne), zapewnia opiekę dzieciom m.in. pozbawionym całkowitej lub częściowej opieki rodzicielskiej, wymagającym specjalistycznej opieki i rehabilitacji czy oczekującym na przysposobienie w rodzinnej pieczy zastępczej.

W końcu 2019 r. m.in. w związku z obserwowanymi zmianami demograficznymi wśród placówek stacjonarnej pomocy społecznej najczęściej było zakładów przeznaczonych dla osób w podeszłym wieku

Osoby w wieku 60 lat i więcej stanowiły blisko 62% ogółu mieszkańców stacjonarnej pomocy społecznej

3,0% pensjonariuszy zwolnionych było z odpłatności za pobyt w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej (przed rokiem tylko 1,3%)

↑ 2,2%

Wskaźnik wzrostu liczby placówek opiekuńczo-wychowawczych r/r

Według stanu w dniu 31 grudnia 2019 r. na terenie woj. dolnośląskiego działało 138 placówek opiekuńczo-wychowawczych (wobec 135 rok wcześniej), które dysponowały 2,0 tys. miejsc, a przebywało w nich 1,8 tys. mieszkańców. W porównaniu z 2018 r. zwiększyła się o 0,7% liczba miejsc w tych placówkach, przy jednoczesnym spadku ich wychowanków o 1,1%.

Na koniec 2019 r. w woj. dolnośląskim funkcjonowało 11,7% ogółu placówek opiekuńczo-wychowawczych zlokalizowanych w kraju. Najwięcej znajdowało się w mieście Wrocławiu (33) i Wałbrzychu (12) oraz powiecie kłodzkim (15). Biorąc pod uwagę rodzaj placówek najwięcej w woj. dolnośląskim odnotowano placówek typu socjalizacyjnego, a następnie rodzinnego. Na koniec 2019 r. stanowiły one odpowiednio 60,9% i 21,7% wszystkich placówek opiekuńczo-wychowawczych w województwie.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze w końcu 2019 r. dysponowały łącznie 2,0 tys. miejsc dla podopiecznych, w tym najwięcej ich było w placówkach typu socjalizacyjnego – 1,3 tys., a we wspomnianych wyżej placówkach typu rodzinnego odnotowano tylko 214 miejsc. W relacji do 2018 r. ogólna liczba miejsc zwiększyła się o 14, w tym w placówkach socjalizacyjnych zmniejszyła się o 9, a w placówkach rodzinnych wzrosła o 26.

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych zlokalizowanych w woj. dolnośląskim w końcu 2019 r. przebywało 1,8 tys. wychowanków nad którymi sprawowano opiekę rodzicielską poprzez zaspokajanie ich niezbędnych potrzeb, w szczególności emocjonalnych, rozwojowych, zdrowotnych, bytowych, społecznych, religijnych. W skali roku liczba wychowanków zmniejszyła się o 20 osób. Zdecydowana większość podopiecznych placówek opiekuńczo-wychowawczych korzystała z placówek socjalizacyjnych – 1,3 tys. dzieci. W placówkach typu rodzinnego, umożliwiającego wspólne wychowanie i opiekę liczemu rodzeństwu przebywały 203 osoby.

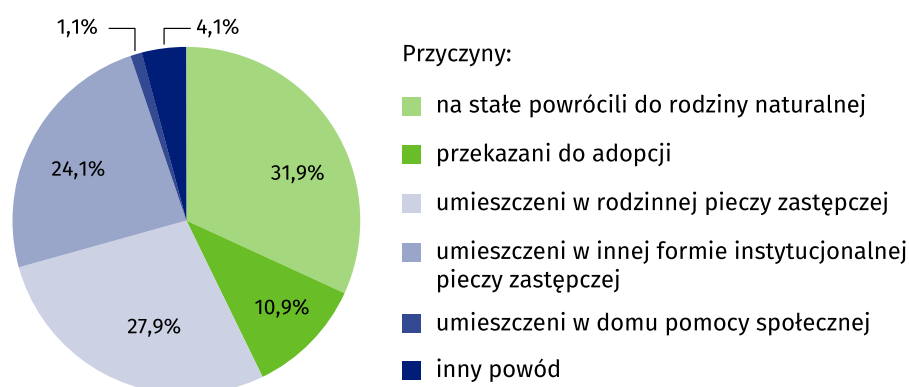
Na koniec 2019 r. udział dzieci do 18 roku życia w ogólnej liczbie wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej wyniósł 90,4% (wobec 89,8% w 2018 r.), w tym najwięcej było dzieci w wieku

14–17 lat (41,5% ogółu wychowanków wobec 40,5% w 2018 r.). Wśród wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych było 147 dzieci niepełnosprawnych, 136 chorujących przewlekłe, 313 sierot lub półsierot oraz 15 małoletnich matek, przed rokiem odpowiednio: 145, 144, 328 i 5.

W woj. dolnośląskim najwięcej było placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego

Wśród wychowanków placówek najwięcej było dzieci w wieku 14–17 lat, stanowiły one 41,5% ogółu wychowanków

Wykres 3. Struktura wychowanków do 18 roku życia, którzy ubyli z placówek opiekuńczo-wychowawczych według przyczyn w 2019 r.

W 2019 r. placówki opiekuńczo-wychowawcze opuściło 750 dzieci w wieku do 18 roku życia (więcej o 2,9% niż rok wcześniej) oraz 222 dzieci w wieku 18 lat i więcej (o 5,5% mniej niż w 2018 r.). Wśród osób niepełnoletnich, najczęstszą przyczyną, dla której podopieczni opuszczali placówki, był powrót na stałe do rodziny naturalnej (239 dzieci), a w przypadku osób pełnoletnich – usamodzielnienie z powodu założenia własnej działalności (103 osoby).

Najczęstszą przyczyną, dla której osoby pełnoletnie opuszczaly placówki, było założenie własnej działalności i usamodzielnienie

Placówki wsparcia dziennego

W zakresie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcie udzielane jest przez placówki wsparcia dziennego. Niniejsze placówki m.in. organizują zajęcia: socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne, realizują indywidualne programy korekcyjne, psychokorekcyjne lub psychoprophylaktyczne, prowadzą terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię, zapewniają opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań.

 1,2%

Wskaźnik spadku liczby korzystających z placówek wsparcia dziennego r/r

Według stanu w dniu 31 grudnia 2019 r. na terenie woj. dolnośląskiego działało 146 placówek wsparcia dziennego, tj. tyle samo co przed rokiem. Dysponowały one 4,8 tys. miejsc (zaledwie o 2 miejsca więcej niż w 2018 r.). W ciągu całego roku 2019 z placówek wsparcia dziennego skorzystało 5,8 tys. podopiecznych (tj. mniej o 1,2% niż przed rokiem).

W województwie dolnośląskim w końcu 2019 r. działało 146 placówek wsparcia dziennego. W stosunku do 2018 r. ich liczba nie zmieniła się. Najwięcej placówek tego typu zlokalizowanych było w powiecie wrocławskim (22), kłodzkim (19) i mieście Wrocławiu (14). Spośród wszystkich placówek wsparcia dziennego najczęściej odnotowano placówek typu opiekuńczego (119 wobec 122 w końcu 2018 r.), z których większość ($\frac{2}{3}$ z nich) to placówki pracujące 5 dni w tygodniu.

Do dyspozycji podopiecznych w końcu 2019 r. było 4,8 tys. miejsc (tj. więcej zaledwie o 2 miejsca niż przed rokiem), z których 78,6% (w końcu 2018 r. – 80,0%) oferowały placówki opiekuńcze.

W 2019 r. z placówek wsparcia dziennego działających na terenie województwa dolnośląskiego skorzystało łącznie 5,8 tys. dzieci i młodzieży. W skali roku liczba wychowanków zmniejszyła się o 71 osób. Najliczniejszą grupę podopiecznych, podobnie jak w 2018 r. stanowili korzystający z placówek typu opiekuńczego. W 2019 r. udział wychowanków placówek opiekuńczych wynosił 75,0% ogółu korzystających i był niższy od notowanego w 2018 r. o 2,4 p.proc.

Podobnie, jak z placówek opiekuńczo-wychowawczych, tak i z placówek wsparcia dziennego korzystają osoby niepełnosprawne. Według stanu na koniec 2019 r. osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności stanowiły 3,5% wszystkich korzystających z placówek (wobec 2,4% w końcu 2018 r.).

Podsumowanie

Realizacja działań mających na celu budowanie zintegrowanego systemu wspierania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym czy rozwój kompetencji instytucji zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych to tylko wybrane aspekty pozwalające na osiągnięcie założonych w Strategiiach celów. Aby cele, takie jak włączenie społeczne i podnoszenie poziomu i jakości życia zostały osiągnięte, niezwykle ważna jest wnikliwa ocena sytuacji osób będących w trudnej sytuacji życiowej oraz instrumentów wspierających funkcje opiekuńcze i wychowawcze osób i rodzin w czasie trwania sytuacji kryzysowych.

W 2019 r. w woj. dolnośląskim w zakresie pomocy społecznej zaobserwowano, w relacji do 2018 r.:

- ✓ **spadek liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej oraz liczby osób, którym przyznano decyzją świadczenia,**
- ✓ **spadek liczby osób w rodzinach korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa, które było najczęstszym powodem z tytułu którego pobierano świadczenia z pomocy społecznej,**
- ✓ **wzrost liczby zakładów stacjonarnych pomocy społecznej wraz z liczbą dostępnych miejsc, przy jednoczesnym spadku liczby ich mieszkańców,**
- ✓ **mniejszą liczbę osób oczekujących na umieszczenie w placówkach stacjonarnych pomocy społecznej,**
- ✓ **wzrost liczby placówek opiekuńczo-wychowawczych wraz z liczbą dostępnych miejsc, przy jednoczesnym spadku liczby korzystających,**
- ✓ **utrzymanie się na tym samym poziomie liczby placówek wsparcia dziennego, przy nieznacznym wzroście oferowanych miejsc oraz spadku liczby korzystających z tej formy oferowanego wsparcia.**

W 2019 r. liczba wychowanków placówek wsparcia dziennego w skali roku zmniejszyła się

Tablica 1. Wybrane dane statystyczne z zakresu pomocy społecznej według podregionów i powiatów w województwie dolnośląskim w 2019 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Placówki stacjonarne pomocy społecznej		Placówki opiekuńczo-wychowawcze		Placówki wsparcia dziennego	
	liczba jednostek	wychowankowie	liczba jednostek	wychowankowie	liczba jednostek	wychowankowie
	stan w dniu 31 grudnia					
Ogółem	119	8125	138	1780	146	5811
Podregion jeleniogórski	28	1664	25	403	30	1365
Powiaty:						
bolesławiecki	4	88	2	22	4	104
jaworski	1	180	5	61	2	62
jeleniogórski	7	443	2	50	5	139
kamiennogórski	2	187	1	13	3	317
lubański	3	97	3	41	5	315
lwówecki	3	162	1	14	3	188
zgorzelecki	5	333	–	–	1	8
złotoryjski	–	–	3	76	1	28
miasto Jelenia Góra	3	174	8	126	6	204
Podregion legnicko-głogowski	15	1078	17	215	14	943
Powiaty:						
głogowski	4	192	5	64	6	63
górowski	2	92	–	–	1	24
legnicki	2	517	1	17	–	–
lubiński	1	35	6	61	–	–
polkowicki	1	3	–	–	2	113
miasto Legnica	5	239	5	73	5	743
Podregion wałbrzyski	36	2424	44	552	50	1609
Powiaty:						
dzierżoniowski	3	229	4	50	10	309
kłodzki	12	945	15	183	19	509
świdnicki	5	225	7	79	5	259
wałbrzyski	2	109	3	91	7	173
ząbkowicki	8	642	3	24	1	26
miasto Wałbrzych	6	274	12	125	8	333
Podregion wrocławski	18	1462	19	273	38	1143
Powiaty:						
milicki	2	275	2	31	1	30
oleśnicki	3	406	4	47	4	142
oławski	1	108	1	26	4	414
strzeliński	1	42	2	28	–	–
średzki	4	63	1	14	–	–
trzebnicki	2	271	1	32	4	90
wołowski	1	101	5	68	3	42
wrocławski	4	196	3	27	22	425
Podregion miasta Wrocław	22	1497	33	337	14	751

Opracowanie merytoryczne:
Urząd Statystyczny We Wrocławiu
p.o. Dyrektora Halina Woźniak
Tel: +48 71 37 16 400

Rozpowszechnianie:
Informatorium
Tel: 71 37 16 362, 71 37 16 455

Dolnośląski Ośrodek Badań Regionalnych

Tel: 71 37 16 371

e-mail: A.Ilczuk@stat.gov.pl

wroclaw.stat.gov.pl

[@WROCLAW_STAT](https://twitter.com/WROCLAW_STAT)

[@GlownyUrzadStatystyczny](https://www.facebook.com/GlownyUrzadStatystyczny)

Powiązane opracowania

[Rocznik statystyczny województwa dolnośląskiego 2019](#)

[Województwo dolnośląskie. Podregiony, powiaty, gminy 2019](#)

Temat dostępny w bazach danych

[Bank Danych Lokalnych](#)

Ważniejsze pojęcia dostępne w słowniku

[Pomoc społeczna](#)

[Dom pomocy społecznej](#)

[Placówka opiekuńczo-wychowawcza](#)

[Placówka wsparcia dziennego](#)

W przypadku cytowania danych Głównego Urzędu Statystycznego prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło: dane GUS”, a w przypadku publikowania obliczeń dokonanych na danych opublikowanych przez Urząd Statystyczny we Wrocławiu prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS”.